

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Anunțurile nu se primesc decât în scris și se restituie.
Brevetele de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserțiile mai primesc în Viena H. Konecny, în Budapesta J. V. Goldberger, în Frankfurt G. L. Domb, în Hamburg A. Steiner. Prețul inserțiilor: o serie în armonie pe o coloană 8 cr. și 1/2 cr. timbru pentru o publicație. Publicări mai dese după tarif și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seră 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fiș-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. seră 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 203.

Brașov, Marți-Mercuri, 16 (28) Septembrie

1892.

Brașov, 15 Septembrie v.

Eră s'a deschis sesiunea de toamnă a dietei unguresci.

Națiunile nemaghiare n'au nici o cauză de a se bucura de acesta, căci ori de câte ori se adună la un loc contrarii lor, cari au monopolizat toate drepturile în folosul exclusiv al rasei maghiare domnitoare, trebuie să le cuprindă temerea, că se vor lua nouă măsuri vexatoare și asupra lor în contra lor.

Așa a fost de douăzeci și cinci de ani. Fiecare sesiune nouă a dietei a contribuit la înăsprirea situațiunii popoarelor nemaghiare, era nu la ușurarea ei. Și n'aveam nici cel mai mic temei de a spera, că astăzi va fi altfel, nu e nici cel mai mic semn, care să ne facă să credem, că asupritorii noștri și-ar fi schimbat gândul și ar voi să fiă mai drept față cu cei desmoșteniți.

Din contră, ați vedem o aparițiune din cele mai triste și amenințătoare în fapt, că viața discutiunii a cestiunii naționalităților, ce s'a încins între Maghiari, este privită numai și numai din punctul de vedere al oprămirii, nu al unei rezolvări leale, echitabile și drepte.

Cu alte cuvinte, presa maghiară se ocupă ați de nemulțumirea Românilor, Slovacilor și a, numai ca de o calamitate, care s'a născut în urma lipsei de energie și a neglijenței guvernelor unguresci, er delăturarea a celei nemulțumiri o așteptă dela o viitoare politică maghiară mai „conșciă de ținta ei”, mai multă pătunsă de „ideile conducătoare ale unității naționale” și „mai energic” în alegerea și folosirea mijloacelor pentru realizarea ei.

Acesta este mersul ideilor în genere, er în deosebi este presa opozițională maghiară, care își făuresce acuma și din manifestațiunile de nemulțămire ale Românilor și Slovacilor o armă în contra guvernului Szapary.

Unu sin-vor om se face acum responsabil pentru miseriile și păcatele unui sistem de guvernare nenorocit de un pătrar de veac! Și acest om, care calcă numai în urmele antecesorului său Tisza, n'are altă vină, decât că n'a putut să facă nefăcută acea politică funestă, ce-o urmează și el, și se împiedec astfel ca rezultatele ei triste s'ajungă la cunoștința lumii culte.

Moșnegul Kossuth cu cei 90 de ani ai săi în spinare abia mai pte ave o idee clară despre raporturile dintre Maghiari și naționalități și totuși aderenții săi nu se sfiesc a-i pune în gură aserțiunea, că el nu vede scăpare în cestiunea naționalităților, decât numai desvoltându-se o energie neimpăcată în contra aspirațiunilor lor; nu se sfiesc a exploata apoi acest „oracul” în favoarea agitațiunii lor șovinistice.

Nu le va folosi însă nimic agitatorilor maghiari această tactică dușmănoasă și răutăcioasă. Prin trinsa ei vor pute agrava numai der nu vor pute cu nimic înainta soluțiunea cestiunii naționalităților.

Conștiința națională este ați pre viuă în sinul naționalităților nemaghiare și pre mult sunt aceste pătunsă de nedreptatea, ce li-se face, decât ca să mai pte fi amăgite cu vorbe și promisiuni deșerte, ori să pte fi spăriate și domolite cu amenințări și terorișării.

Ca dovadă vom cita unu esemplu mai nou din sinul Slovacilor, cari trecu, ca mai blăjini și mai îngăduitori.

Unu ore-care conte croată, Nicolau Zay, a desfășurat de curând vederile sale conciliante dicend, că află de lipsă ca în dieta ungară să fiă reprezentați și Germanii și Românii și Slovacii, cari sunt fii unei „națiuni” etc.

Nu ne încredem în vorbele amăgitoare de felul acesta — răspunde foia națională slovacă — ușile parlamentului le-au închis contrarii noștri pentru noi, după ce au alungat tinerimea noastră peste graniță. Ei pot vorbi ce vor voi în parlamentul lor, noi nu putem suferi mai mult decât am suferit, der nu vom lăsa a mai fi amăgiți!

În asemeni împrejurări sunt foarte slabe prospectele unei eventuale politice maghiare „mai energice”.

CRONICA POLITICĂ.

— 15 (27) Septembrie.

Ambasada Rusiei din Constantinopol, s'a plâns Portei de recepțiunea d-lui Stambuloff de cătră Sultanul și de misiunea lui Gemal Bey la Filipopoli; ea razimă plângerea sa pe modul său cunoscut de a vedea în privința situațiunii internaționale a Bulgariei, care nu este recunoscută de puteri; se asigură, că plângerea termină făcend aluziune la reclamațiunile financiare ce Rusia le va face, decât Turcia ar continua să favorizeze starea actuală a lucrurilor bulgare. Se crede în cercurile diplomatice, că acest demers are de scop de a impede primirea prințului Ferdinand de cătră Sultan, primire preparată cu sorți de isbândă de cătră d. Stambuloff.

Serbarea centenarului republicii franceze s'a celebrat cu mare pompă în Paris la Pantheon în prezența d-lui Carnot, a ministrilor și a tuturor demnitarilor civili și militari. Ministrul președinte Loubet dișe în discursul său, că opera republicii va rămâne o operă de reconstituire și de pace; ea va înăbuși spiritele și va rezolva în mod pacific cestiunile sociale; Floquet, președintele camerei, dișe, că republica a scutit să inspire respectul tuturor și simpatia multora. Ceremonia a fost foarte impunătoare. Carnot și ministrii au fost des și călduros aclamați. Săra

s'au dat banchete, baluri, s'a iluminat orașul etc. Centenarul s'a serbat de asemenea și în provincii cu mare entuziasm.

Opiniunea publică din Germania este preocupată de nouele reforme militare, cari stau în legătură cu contribuțiile ce vor trage după sine. Ce e drept, cifrele anuale de 100 sau chiar de 150 milioane de mărci, ce au fost indicate ca costul cererilor mari pentru scopuri de ale armatei, au suferit în cele din urmă o micșorare de 65 milioane mărci. Der și această sumă este atât de însemnată, încât cu greu se va pute primi. Diarul pur conservator „Reichsbote”, se ridică în contra acestor reforme.

Din Nășud.

D-l Ionu cavaler de Ciocanu șefu administratoru alu fondurilor școlare grănițeresci.

Domnule Redactor! Vă mai aduceți negreșit aminte de comedia înscenată de d-l Ciocanu, când își dete dimisiunea din postul de președinte alu administrațiunii fondurilor școlare grănițeresci, numai pentru ca mamelușii săi să lă pună erăși în scaunul presidial. L-se vestejira adeocă prea rău laurii de mai înainte; bărbatul alu dorilor la început, el deveni în curend bărbatul durerilor noastre; grănițerii ori unde îl întâmpinau, pe stradă ori în alt loc, îi adresau epitete puțin măgulitoare: astfel el simția nevoia unei „reparații” prin un vot de încredere. Și mamelușii l'au dat. Credeau viteji, că votul a 17 mameluș din 58 de reprezentanți, din câți se compune ați comitetul, va ave efectul magiic de a face uitat trecutul recent al lui Ciocanu, și compania va pute să-și urmeze în tiguă treburile ei mai departe. Opozițiunea, mică la număr, der compusă din membri independenți și fără aspirațiuni la favoruri personale din sudorea grănițerescă, avend înaintea ochilor singur numai prosperarea fondurilor și a institutelor noastre de cultură, propuse atunci a se primi abdicarea lui Ciocanu, mai vartos pe două motive:

Antaiu: D-l Ciocanu introdusese la fonduri o administrațiune foarte costisitoare și foarte darnică, ce să nu dișem risipitoare, care nu se mai potrivea cu starea săcată a fondului, ajuns, din cauza aceasta, a nu mai pute face față nici chiar trebuințelor curente. Până când însă d-l Ciocanu va fi în fruntea treburilor, este cu neputință a se introduce o administrațiune „pe ajuns”, fiindcă „pocatul din fire n'are leuire.”

A doua: Sub d-l Ciocanu s'au în-cuibat la gimnasiul nostru abuzuri, cari scandalisau pe toți omenii de bine, der cari nu se puteau vindeca nici ele, pe cât timp d-l Ciocanu era și directoru gimnasiului și președinte alu comitetului grănițerescu, corporațiune chemată a supraveghia purtarea profesorilor.

De când d-l Ciocanu și-a jucat comedia cu abdicarea din postul de președinte, abia a trecut un an; der și acest mic interval a fost de ajuns spre a dovedi mai pe sus de ori ce îndoelă, că vederile opozițiunii au fost fondate. Dați-ne voiă, D-le Redac-

toru, a releva aici dreptu probe numai următoarele casuri:

I. În Septembrie 1890, când urma a se statori bugetul fondurilor pe eseroișul 1891, membrii comisiunii administratoare de fondurile școlare grănițeresci, vedend starea desperată a fondului școlar central, stare din care a urmat durerosa necesitate de a stinge viața a 3 școle „triviale”, a sista ajutoarele, premiile și cărțile școlare pentru fii de grănițeri, a desființa până și postul profesorului de muzică, au declarat unanim, că până va dăinui această stare, ei renunță la diurnele, ce le competu pentru ședințe. Atunci d-l Ciocanu, într-un moment de avent național, se scolă și glorioasă, cum scie el, generositatea membrilor. Bine înțeles, sunt membri în comisiune, ca-și n'au nici o plată din fondurile școlare. Anul 1891 vine și trece, der înainte de a expira, în ultimul moment, d-l Ciocanu se „transpune” la cassa fondurilor și-și ridică frumusele diurnele sale pentru ședințe în sumă de 65 fl., el, care luase din fonduri pe acel an aproape 2000 fl., parte ca salariu (1430 fl.) parte ca diurne și spese de călătorie. Și putea să și-lie, căci în privința acesta Statutele octoate dispun scurt și precis: „Atât diurnele, cât și spezele de călătorie le licuidază — președintele” (§35). Vorba ceea, „șapul grădinaru”. Der va dișe unu său altal: „Ce mai atata vorbă pentru 65 fl?” Antaiu imputarea acesta s'ar pute face și d-l Ciocanu: pentru-că el, care e plătit din fonduri, eare cum dișeram, luase pro 1891 din fonduri aproape 2000 fl. și care prin poziția sa e dator a fi „pildă” celorlalți administratori, a mai lăcomit și la sumuța de 65 fl? Der lucrul are o față multă mai hidă. Membrii comisiunii, audind de „aventul” lui Ciocanu, s'au necăjit focu, și în necazul lor au declarat, că vor erăși să intre în beneficiul diurnelor de ședințe, er acesta face pe an 700—800 fl., după cum adeocă ședințele vor fi mai mult ori mai puțin numeroase. Va să dișe: lăcomia d-lui președinte la 65 fl. a impus fondului an de an o erogatiune de 800 fl., ce ar fi suficientă spre a reintregi postul profesorului de muzică.

Așa se scie purta d-l Ionu cavaler de Ciocanu, directoru gimnasiului, șefu-administratoru alu sudorii grănițeresci!

II. În programul adunării generale din 9 Aprilie a. o. alu comitetului grănițerescu, punctul 8 sună astfel: „Nr. 657 ex 1891. Statorirea averi fundamentale a fondului de stipendii.” Toți, câți au cetit acest punct, s'au întrebat: „Ce o mai fi și asta?” Căci „Instrumentul fundațional”, testamentul grănițerilor fundatori, care trebuie să fi săntu fiă-cărui grănițeru, dispune sub litera H, punctul 1, scurt și bine: „Capitalul fondului de stipendii va rămâne pentru totdeauna neatăcut.” Chiar și Statutele actuale impuse glăsușcu totu astfel, numai în termin mai puțin precis. Ce va să dișe deci „statorirea averi fundamentale a fondului de stipendii?” A spus-o d-l Ciocanu în ședința comisiunii ținute în ajunul adunării generale, în care se statorescu propunerile de făcutu comitetului la fiă-care punctu din program. Și adeocă ce?

Fondul școlară centrală ajunsese, sub chivernisirea „din mână în gură” a d-lui Ciocan, în dăga falimentului; de multă venitele fondului nu mai ajungeau a face față exigențelor curente și s'a atacat capitalul fundamental, care în sensul „Instrumentului fundațional” și a Statutelor, era neatacabil. Fondul de stipendii, mai îngrădit în aplicarea sa, stă mai bine. Când s'a clădit noul gimnasiu (cu capul în straiță și care ni-a și pus straița), sumele adunate în scopul acesta au fost sleite în curând; astfel fondul școlară centrală s'a vădit necesitate a contrage la împrumuturi din toate părțile, din fondul de stipendii a împrumutat succesiv 45.000 fl. cu 5 1/2 % séu cu 2477 fl. 70 cr. pe an. Gândul d-lui Ciocan era, să se scape cât mai în grabă de „dabila” asta, și — lucru foarte ușor: fondul unuia, fondul altuia, iai de ioc și pui coala, decât n'ai încătrău. Dér fâșiș totuși nu merge; deci un pic de escamotare: fondul de stipendii, bocotan, cumpără dela fondul școlară, secată ca vai de el, edificiul, în care sub graniță era garda regimentului, mai anțerțu temnița de stat, și care aș e dat în chirie protojudeului administrativ. Și ca tîrgul să fiă cât se pôte mai pipărat și totuși „oinstit”, d-lu Ciocan însarcineză pe profesorul de desemn dela gimnasiu, ingeneru de profesiune, a dresa un instrument de prețuire numai ca el. Profesorul scote o prețuire aprôpe de 23 000 fl., unicul operat al séu, care a aflat grația înainte d-lui Ciocan; până aici tôte operatele sale nu plătia o cêpă. În mână cu instrumentul de prețuire, d-lu Ciocan recomandă tîrgul amintit comisiunei cu suma de 23.000 fl. ér restul de 22.000 fl. să se adauge la capitalul fundamental al fondului școlară centrală. Ca să puteți, D-le Redactor, aprêtia din destul tîrgul recomandat de d-lu Ciocan, aflat, că casa prețuită în 23.000 aduce aș drept chiria 170 fl. (una sută șapte dec florini) séu—după subtragerea tuturor dărilor — 140 fl., adecă cam 60 cr. la 100 fl. Au fost însă ômeni în comisiune, cari au dis: — „Se pôte, ca mâne poi-mâne gimnasiul nostru și fondul școlară centrală să ajungă pe alte mâni; atunci scăparea ne va fi fondul de stipendii — deci veto!” Atunci comitetului s'a propus următorea rezoluțiune: „Fondul de stipendii stând în proces cu comuna Șanț, până la terminarea procesului rămâne starea de până aici”. — Unu drăguț de șef administrator, — așa e, D-le Redactor?

III. Tot în adunarea amintită mai sus, fiind vorba a se cere o subvențiune pentru gimnasiu din venitul pădurilor grănițeresci, administrate de o direcțiune silvanală în Bistrița, un membru al comitetului, anume d-lu Vasile Petri, își exprimă părerea a ne adresa în scopul acesta către comunele proprietare, și decât ele vor încuviința subvențiunea, să se cêră direcțiunei silvanale singur numai trecerea ei la buget.

Ciocan: „Se înțelege de sine”. Și cu tótă acêta „de sine înțelegere”, d-lu Ciocan avu întru nimic, de a lăsa grănițerii la o parte și la spatele lor a cêrși subvențiunea dela direcțiunea silvanală din Bistrița, o deregătoriă streină instituită din Budapesta, fără scirea și învoirea grănițerilor și în care unu singur Român nu se află, deși avem și noi mulți tineri forestieri eșiți din academie din Șemnița.

Și când colo ce să veți? Direcțiunea streină răspunde „grănițerului” Ciocan, că nu se pôte, pentru-că: a) în virtutea articolului de lege XIX din 1890, § 5, comunele sunt îndreptățite a lua cunoștință de preliminar și rațiuni și a-și face observările lor la ele; b) § 42 alu instrucțiunei ministeriale nr. 49.272 din 1890 hotăresce anumit, cari spese se pot lua în preliminar, și că sumele întrecătoare competă comunelor și sunt

a li se plăti ca dividendă după cheia statorită.

Unu exemplar de șef-administrator — nu e așa, D-le Redactor? Elu, fiu de grănițer, crescut cu stipendii grănițeresci, director al unui gimnasiu grănițerescu, șef administrator al fondurilor școlare grănițeresci, se cêră streinului a-și viri mâna în averea grănițerilor și a-i da! Ș'apoi umilirea: să-i răspundă streinul, că-i cere o fărdelege! Scie însă d-lu Ciocan, de ce nu-și duce nasul la grănițeri: ei nu-lu pot vedé în ochi, și o spun pe față, că de când își aduc aminte, nimeni nu li-a făcut atâta rău ca Ciocan. Altă om în starea d-lui Ciocan n'ar sta unu moment în pânea grănițerilor. Și până va mai fi el în scaunul prezidial, și va „chivernisi” scoolă grănițerilor în sensul Statutelor impuse, grănițerii nu vor vota unu singur ban pentru gimnasiu. Au nu scie d-lu Ciocan, că grănițeri foarte socotiți, cumpănescu seriosu întrebarea: decât nu ar fi mai bine, în situațiunea de față, a închide gimnasiul până la timpuri mai bune? Decă d-lu Ciocan are în adevăr inimă pentru gimnasiul „nostru”, și pentru instituțiunile noastre grănițeresci, bine-voescă a se da jos din scaunul prezidial, pentru ca grănițerii să pôta pune în locu-i pe bărbatul încrederii lor. —

IV. „S'a atacat capitalul fundamental”. Administrațiunea de mai înainte a fondurilor, având necurmată înaintea ochilor mâne jertfe aduse de grănițeri pe altarul culturii, și respectând cu sânteniță dispozițiunile lor privitoare la bunăstarea fondurilor și a școlilor fundaționale, luă din capul locului hotărîrea de a observa în administrațiune cea mai riguroasă crutare, a nu încuviința decât cheltueli, fără de cari s'ar puté jigui existența ori prosperarea institutiunilor noastre de cultură.

În chipul acesta i-a succés a realiza, anu cu anu, economii considerabile și a-le eloca spre fructificare; pe deasupra a mai înșința și unu fond de rezervă pentru timpul unor „calamități neprevădute”. La ea banul din fonduri avea preț. Firesce pe atunci directorul gimnasiului nu era pe acelaș timp șef-administrator al fondurilor.

Administrațiunea Ciocan et Comp. este în privința acêta neasemenată mai — liberală, cheltuelile se votéza fără picu de sorupul, și când venitele sunt sleite cu desevêrsire, ea are recurs „sans gêne” la capitalul fundațional. Astfel capitalele elocate mai înainte, administrațiunea Ciocan et Comp. le-a scos, câte numai a putut, și le-a cheltuit până într'unu ban; fondul de rezervă l'a desființat, numai ca să pôta spori salariile profesorilor gimnasiali (sporirea salariilor proprii — o calamitate!) fondul central școlară l'a încărcat succesiv cu datorii în sumă de 75.000 fl., și nu mai departe decât în 1891 ea ceru ministrului desvincularea a 30.000 fl. din rescumpărarea regalului, ministrul încuviinț (de ce nu?) și însuși Ciocan se osteni până la Bistrița spre a schimba obligațiunile desvinculate. Și acum băgați bine de sémă, d-le Redactor: o lună în urma acêstei operațiuni, adecă în 1-a Aprilă, d-lu Ciocan contrage unu nou împrumut din fondul de stipendii, ca să pôta plăti salariile profesorilor; va să dică: 30.000 fl. i-au fost de ajuns d-lui Ciocan pe 30 de zile, — dija și mia! O adevărată „administrațiune” — pirjol.

Vedeți, D-le Redactor, în ce stare desperată ne aflăm noi cu fondul școlară central! Dér nici acêta stare aprôpe de faliment a fondului, nici ștergerea școlilor „triviale”, nici sistarea ajutoarelor, cărților și premiilor pentru fii de grănițeri, nici suspendarea postului de profesor de muzică dela gimnasiu, nici chiar reparaturile și cârpiturile neconținute, ce se facu janu de anu la noul gimnasiu: nimic nu e în stare a face pe d-lu Ciocan să-și mai scôtă puțin

mânele din lada fondului. Când el însuși a mers la Bistrița să schimbe obligațiunile desvinculate, și-a luat din fond dreptă plată pentru ostensă și grijă 16 fl. 30 cr. — posta de aici, cu căruță pe arcuiri, te duce taru și retur pentru 1 fl. (unu) și 20 cr.; când d-lu Ciocan călătorește în afară de district la Pesta (și călătorește desu într'acolo), elu ia și acum din fond diurnul de 15 fl. plus spesele de călătorie, (unii spun, că câte odată își calculează și nocturne); ba are curagiul a mai acorda șimame-luicilor săi favoruri grase din fondul secată, punându-le la dispozițiune, elu de elu, fără scirea comisiunei, cunertire scumpe, cu chirii foarte reduse, séu și fără de nici o chirie, împărțându-i cu remunerațiune pentru funcții, de cari nu este nici o trebuință etc. Despre acêta însă, mai multe cu altă ocaziune.

V. Compunerea bugetului este opera exclusivă a d-lui Ciocan, astfel că nici chiar membri de ai comisiunei nu mai au scire de tôte, câte d-lu Ciocan le viră în buget; pôte ca nici na voru să se informeze mai serios — pentru nemărginita lor încredere în genială financiară al șefului. Nu scim oau, cum nu, dér de acêta-dată ministrul s'a uitat mai de aprôpe la bugetul d-lui Ciocan și a „găsit” mai multe muce în oioră. D. e. D-lu Ciocan preeminase ca spese de călătorie 500 fl., ca spese neprevădute 1400 fl., ministrul sterge la cele dintâi 300 fl. la cele din urmă 400 fl., dicând să fim mai cruțători. La fondul de stipendii, d-lu Ciocan trecuse între erogațiuni 56 fl. și 40 fl. dreptă taxe de pensie pentru secretarul și pentru cancelistul fondurilor; ministrul le sterge, pentru-că d-lu Ciocan uitase sa pământul, a brece aceste sume între percepțiunile fondului de pensie, — se perduseră pe dram. Regaliile au fost rescumpărate ca 607,924 fl. 60 cr. D-lu Ciocan pune la evidentă numai 607.100 fl. tractând restul de 824 fl. 60 cr. ca ban gata de cheltuelă; ministrul răspunde, că și acêla rest este o parte integrantă neafinabilă a capitalului fundamental, și au pôte permite a se cheltui. Comisiunea fondurilor mai administră și patru fundațiuni particulare (private), între cari mai remarcabile: fundațiunea parochului Clement Lupsiaiu din Rodna și fundațiunea tenentului George Popu din Leșu. După d-lu Ciocan, fundațiunea Lupsiaiu era pro 1892 de 5.503 fl. 98 cr., a lui Popu de 687 fl. 62 cr.; ministrul găsi însă, că prima trebuie să fiă de 5.701 fl. 97 cr., a doua de 720 fl. 40 1/2 cr. și că după aceste sume urcate sunt a se prelimina și venitele acestor fundațiuni. Tot-odată ministrul invită și pe comitele supremă a exercita în vitoru o controlă mai riguroasă asupra administrațiunei

Veți admite, D-le Redactor, că sub aceste împrejurări se pôte întâmpla prea ușor, ca într'o di ministrul să ne dică: „Văți arătat incapabili și nedemni a administra o avere ca acêta; de aș încolo voiu administra-o eu — cale bună!”

Când ôre cine își pierde încrederea, lumea îl ține capabil de tôte. Astfel sunt și la noi ômeni, cari cred, că d-lu Ciocan nu s'ar supăra, ba că ar lucra direct, ca ministrul să ne vorbescă astfel. Dreptă dovadă se colportéza următorul cast:

Intr'o di profesorii convenind printre ôre în sala de conferințe, unu din ei și-ar fi exprimat dorița de a li-se spori și lor salariile, cum sunt ale profesorilor dela gimnasiul de stat. Atunci dișe d-lu Ciocan: „N'aveți decât a compune o „instanță” către ministru în înțelesul acesta și a mi-o da mie; vă stau bună, că salariile vi-se vor completa din visteria statului.” S'a găsit însă atunci între profesori anulă, care a răspuns: „De ce nu faci acêta tu cu comisiunea ta ori cu comitetul tău; de ce vréi, ca noi profesorii să pro-

vocăm urgia grănițerilor asupra noastră! Ciocan totu Ciocan. „Ein Holzappel wird selbst im Paradiese ewig keins Ananas.”

Atâta în ce privesce administrarea fondurilor. Despre stările la gimnasiu vom vorbi într'unu articol următor, în care vom enumera călcările „Instrumentului fundațional”, sevêrsite prin d-lu Ciocan et Comp.

Congresul studenților universitari din România.

(Raportu specialu al „Gaz. Trans.”)

București, 11 (23) Septembrie 1892.

Alu XII congresu al studenților universitari din România liberă s'a ținut anul acesta în zilele de 6, 7 și 8 Septembrie v. în orașul Romanu.

Mé voiu încerca domnule Redactor, — pe câtu imi va fi cu putință — a face o descriere fugitivă despre călătoria la Romanu, precum și despre modul în care au decurs ședințele congresului.

Timpul de plecare era statorit pe Sâmbătă séra în 5 Septembrie. La gară afară de studenți, se afla încă și unu public ales și numeros din capitală. Enthusiasmu nedescriptabil. Vagonele studenților erau împodobite cu stéguri naționale. În fine se dá semnalul de plecare prin cuvântul „gata.” Urtele au mai încetau nici dintr'o parte nici din alta. Trenul înaintéza cu înțela e-bicnuită, ér în vagone însuflețirea studenților era la culme.

Ajungemu la gara din Ploesci. Aici elita Ploescilor dimpreună cu elevii liceului ne întâmpină prin strigătul de „ura” ér o muzică întonează cântecul „Destéptă te Române”. Studentul medicinistă Baroncea mulțamesce Ploescenilor pentru acêta primire, la care răspunde d-lu V. Pera, stud. în cl. VI și d-lu Georgescu.

Suindu-ne ér în vagone, pe nesimțite ajungem la Buzău. Peronul gării era plin de publicu, care venise spre întâmpinarea studenților. După salutările reciproce muzica întonează imnul național. Urtele nesfârșite! Unu surprisă mai multă. Studenții sunt poștiți în restaurant, unde îi aștepta o bogată masă întinsă. Aici d-lu Iorgulescu și Bogățeanu salută pe studenți și i îmbărbăteza la luptă pe care au înc-put'o și pe care o continuă cu atâta succés în apărarea nemului nostru. În numele studenților luă cuvântul și mulțami d-nilor din Buzău, M. Policratu. Trenul a trebuit să întârzie aici o jumătate de ôră. Apoi își continuă drumul prin faumosa și bogata țară românească până Duminecă în 6 Sept. la 7 ôre dimineța, când ajunserăm la

Romanu.

Peronul plin de publicu. Studentul Baroncea salută pe Romaneni pentru călduroasă primire; îi răspunde d-lu X. Tomșa Năum. Muzica militară întonează „Destéptă te Române”. Urtele nesfârșite!

Studenții sunt conduși în grădina publică din apropierea gării, unde li-se face încuartări. Ér la 10 ôre se întorc érași la gară pentru primirea studenților ieșeni.

După sosirea studenților ieșeni, unu imponentu convoiu în frunte cu muzica militară, pornesc în oraș spre catedrală, unde se oficia unu Te-Dum prin P. S. S. Episcopul Floru, asistat de mai mulți preoți. P. S. S. țin la firea serviciului o cuvântare în care salută pe studenți și în care — pe câtu mi-s'a părut — voia să combată indiferentismul religionar. Frumos și de lipsă astăzi acêta combatere, dér predică P. S. Sale a lăsat în acêta privință multă de dorit.

Congresul.

Ședința I se deschide Duminecă în 6 Septembrie la ôrele 3 p. m. sub prezidiul onorificu al d-lui deputat V. Mortun.

Sunt recomandați studenții din Transilvania, cari invitați fiind de studenții universitari din România, au venit să asiste la acêstu congres, ér la propunerea d-lui Giurescu sunt salutați prin sculare în picioare. (Aplause).

Conformu statutelor se procede la alegerea unui presidentu din trei studenți pentru actualul congres. Se votéza și iese cu o majoritate de 87 voturi d-lu medicinistă Tarzulescu.

Noul presidentu, ocupându-și locul, mulțamesce congresul pentru încrederea, care și-a pus-o într'usul. Apoi procede la formarea biroului.

După acêta cetesce mai multe ta-

legrame sosite din diferite părți a-le țării.

Primul cuvânt s-a dat studentului universitar din Transilvania Pompiliu Danu, care în numele colegilor lui din Austro-Ungaria, prin cuvinte alese mulțimesc congresului pentru primirea ce li-se face. (Este viu aplaudat.)

Li răspunde d-nul presidentu Tartuzescu și d-l deputat al orașului Ploesoi C. C. Dobrescu.

Salută Congresul apoi stud. Iiiescu în numele societății „Unirea”. Studentul Paulianu în numele societății „Tinerimea română”, studentul Antonescu membru în comitetul Ligei culturale, vorbesc, ca reprezentanți alți Ligei. Toți acești vorbitori, demni reprezentatori ai societăților în numele cărora au vorbit, au fost viu aplaudați.

La ordinea zilei urmăz conferința d-lui student N. Cucu-Demetrescu intitulată: Andreiu Muresianu. Conferința arată stările critice, în care a trăit bardul nostru național Muresianu, scrie biografia poetului, apoi prin termeni aleși arată meritul cel mare, ce-l are Muresianu în redemptatea neamului românesc. (A fost viu aplaudat.)

În decursul ședinței președintele cetei mai multe telegrame, pe care le-a primit dela diferite persoane însemnate, din diferite părți a-le țării.

Atât la ședința aceasta, cât și la toate ședințele congresului au luat parte afară de studenți și studentele universitare din Bucuresci și Iași și unii publici aleși și numeroși din Romanu, cu deosebire dame și domnișore.

Ședința I s'a terminat la orele 5^{1/2}. S'ara la 8 ore ședința colegială a studenților.

Marți în 7 Septembrie escursiune la

Mircesci.

Fiind în Mircesci pământul strămoșesc, unde poetul latinității Vasile Alexandri dorme somnul veciniei, și de unde o jumătate de veac a cântat neînterupt „priveghitorea dulce a limbii românești”, și fiind acest loc situat într-o depărtare numai de 1/2 oră cu trenul de Romanu, studenții au hotărât să viziteze mormântul celui ce a cântat frumșele din codri și concertul din lunca, celui ce a cântat în tinerete „vitejia strămoșescă”, er mai târziu a dovedit cu istoria noastră națională în mână faptul, că „din vultur vultur nase, din ștejar ștejar răsare” — pentru a depune omagie lor de adăcă venerațiune-

În Mircesci ne-a întâmpinat d-na văd. Vasile Alexandri îmbrăcată în haină de doliu. După ce s'a face prezentarea d-lui președinte, cu toții pornesc la mormântul din grădina, unde s'a depune o cunună de palmi și frunze de ștejar.

Primul cuvânt îl rosti președintele Tartuzescu, vorbesc apoi d-nii: Riga, student din Iași, I. Popovici student din Transilvania, și Mirocea Petrescu student din Bucuresci.

După acestea iau cu toții un mic dejun, pentru care erau aședate de mai înainte mese în diferite părți ale frumosei grădini. Apoi vizitează interiorul locuinței, unde fiă-care colțisoră portă amintiri directe, dela acela, care odată a fost cununa acestor locuri.

La 11 ore plecarea spre Romanu.

(Va urma.)

SCIRILE ZILEI.

— 15 (27) Septembrie.

Proces de presă. Diarul „Pester Lloyd” anunță, că procuratura din Pöjón a cerut dela ministrul de justiție permisiunea, ca să intenteze proces de presă diarului slovac „Narodue Noviny” din Turová-S.-Mărtin, din cauza unui articol de fond scris din incidentul serbărei în memoria lui Hurbanu. Autorul articolului, se dice, că ar fi fiul lui Hurbanu.

—x—

Stântul sinod al bisericii autocefale române, va fi deschis în 2 Octombrie n. în Bucuresci.

—x—

Finanțele României. În ministeriul român de finanțe se lucră la încheierea comptului definitiv al eseroiului 1891—92. După informațiunile „Curierului Financiar”, acestu compt s'ar încheia cu un escedent de venituri de peste zece milioane franci. Se prevede, că și eseroiul curent, pro 1892—93, se va solda ca un escedent de venituri, mă-

caroă cheltuelile, din cauza marilor reforme administrative și economice, au fost sporite cu vre-o 8 milioane franci.

—x—

Nou institut de credit și economii în Lipova. Mai mulți fruntași români din Lipova și Radua au luat inițiativa de a înființa o nouă bancă românească în opidul Lipova. În scopul acesta d-nii protopopi Vasile Beleşu din Radua și Voicu Hamsea din Lipova, împreună cu învățatorii D. Romanu și C. Crețianu au convocat la o conferință pe preoții, învățatorii și alți fruntași și cărturari români din tractul Lipovei și Radnei, cum și din împrejurime. Conferința e convocată pe 17 (29) Septembrie în școala română din Lipova. — Dorim succes!

—x—

Kossuth în școlă. Aniversarea de 90 de ani a marelui revoluționar Kossuth a fost serbată și din partea tinerimei maghiare de pe la mai multe școle medii. În Lőose studenții dela gimnaziul romcat., fără scoirea și fără permisiunea direcțiunii, au arangiat conductă cu torțe, au cântat imnul lui Kossuth și „Szozat”-ul. Tinerimea dela școlile reale de stat din Lőose a serbat jubileul lui Kossuth cu cântece și vorbiri. În Biserica albă, un profesor dela gimnaziul unguresc a ținut tinerimei o prelegere despre Kossuth, îndemnându-o la pietate față cu numele acestuia. — Lor le este iertat a arangia manifestațiunii școlare pentru un revoluționar, er ale noastre școle sunt amenințate cu închidere, dacă în acelea s'ar face amintire de numele bărbatilor noștri, cari au luptat pentru apărarea dinastiei. Ce lume întorsă!

—x—

Numărul universitarilor din Budapesta. La universitatea din Budapesta s'au înscris până acum 2771 de ascultători. Dintre aceștia sunt: 87 la teologie, 1646 la drepturi, 687 la medicină, 215 la filosofie și 136 la farmacie. Mai sunt încă însușiți 422, va să dice numărul total al universitarilor este de 3193. La aceștia mai adăugându-se numărul celor benevoli și alți celor ce din cauze de bolă ori din alte cauze familiare se vor înscrie mai târziu, în total vor da un număr, decât nu mai mare, decât cel puțin egal cu al celor din anul școlar trecut.

—x—

Dorme de cinci zile. De vre-o săptămână a sosit la Șopron un strein de un exterior elegant și bine îmbrăcat, care se încuarta la un otel de acolo. Abia sosi însă la otel și fu cuprins de un somn adânc, din care nici în ziua următoare nu se mai deșteptă. Streinul, care încă nici nu apucă să spună cine și de unde este, fu dus în spitalul orașenescu, unde dorme deja de cinci zile. În timpul acesta o singură dată li-a succedut medicilor a-l deștepta pentru câte-va momente, când străinul istorisi, că el este fabricantul de mătase Casinovic din Boemia, care s'a dus la Șopron ca să deschidă acolo un deposit. După ce spuse acestea, adormi din nou. Despre întâmplare, familia fu imediat încunoscițată printr-o telegramă.

—x—

Censul electoral în Germania. Din Haga se anunță, că noul proiect de lege privitor la censul electoral pentru Germania de sud, acordă dreptul de alegere la 800,000 de cetățeni, — număr, ce reprezintă 75% din populațiunea de sex bărbătescu. Ori ce bărbat majoră din Germania de sud, care scie serie și cete, și e căsătorit, are dreptul de alegere. Escepțiune facu oștașii de rând, pe cât timp se află în serviciu activ, apoi desertorii militari, arestanții și alienații.

—x—

Din Buzău ni-se comunică, că d-l Octavian Popă, inginer la căile ferate de-acolo, fu trimis din partea statului român la Bruxal, în Germania, cu sco-

pulă, ca să studieze macazurile electrice.

—x—

Congresul partidei muncitorilor din Francia s'a deschis în 24 Septembrie în Marsilia în prezența a 100 delegați, între cari se află și cunoscutul socialist german, Liebknecht. S'au cete mai multe adrese dela socialistii englesi, români și rusesoi.

—x—

Colera. După datele statistice colera încă tot seceră multe victime. În Germania au murit mai multe persoane, la cari s'a constatat colera asiatică. În Hamburg au fost în 21 Septembrie 211 casuri de colera, 100 decese; Paris: 20 casuri, 10 decese. Colera s'a ivit și în Galiția și anume în orașul Cracovia, unde au fost până acum 5 decese. Din cauza acesta guvernul ungurescu a luat severe măsuri de precauțiune ordonând carantină la granița din spre Galiția. Asemenea colera bantue rău dealungul Prutului în Basarabia. Guvernul român și-a îndoit măsurile de precauțiune la granița rusescă.

—x—

O catastrofă în Japonia. Curierul din Japonia aduce scoirea, că un orcan înfricoșat a isbucit în districtul Tokushima. Trei sute de persoane au fost omorite. Două-șeci de mii de hectare de teren au fost devastate prin inundațiuni. Patru-șeci și două de mii de case sunt cu desăvârșire distruse.

—x—

Musica militară va cânta astăzi' pe promenada de jos. Inceputul la 5 ore p. m.

—x—

Conspirația militară. Mai mulți oficeri din Buenos-Ayres (America) au fost arestați, pentru-că au luat parte la o conspirațiune.

—x—

Consiliul ministrilor italieni, după cum se telegrafiază din Roma cu data de 26 Septembrie, a hotărât, ca să propună regelui închiderea sesiunii parlamentare.

—x—

RECTIFICARE În recensiuinea d-lui prof. T. Ceantea privitoare la Istoria pedagogiei a d-lui Dr. Pipos, s'au strecurat următoarele erori de tipar: În Nr. 200, colona III de pe pag. I, ordul 6 de sus, în loc de „studentilor”, este a se cete „studierilor”, er în colona III de pe pag. 2, ordul 4 de sus, în loc de „național” să se cete „rațional”. În Nr. 201, colona II pe pag. I, șirul 6 de sus, în loc de „1755”, este a se cete: 1855; în șirul 12 de sus, în loc de „logografica”, să se cete „legrogafica”, er în șirul 7 de jos este a se cete: elevii, în loc de „elev”. În fine, în același număr, pag. II, colona I, șirul 7 de sus, în loc de „Gressen”, să se cete: Giessen.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.”

(Serviciul biuroului de cor. din Pesta)

Budapesta, 26 Septembrie. Apponyi și-a ținut erii darea sa de sémă înaintea alegătorilor sei în Iaszberény, în care a recunoscut restabilirea echilibrului financiar. Cu privire la cestiunea matriculelor dorește el, pentru restaurarea păcii confesionale, a se aduce la valoare libertatea religioasă pe totă linia și o regulare puternică și fundamentală a dreptului matrimonial. Pentru frecarea naționalităților face responsabilă politica neglesă a guvernului. Cu privire la cestiunea administrativă stă densus totu pe punctul cel vechiu de vedere. Cu privire la cestiunea Kossuth, el întrunesc venerarea față de Kossuth cu lealitate și fidelitate.

Hamburg, 26 Septembrie. Er au fost 81 casuri de colera și 49 decese.

Budapesta, 27 Septembrie. Folia oficiosa publică dimisionarea președintelui înaltei curți de compturi, Gajzago. Acestuia i s'a conferit demnitatea de consilier intim și ordinul „Coronei cl. I”.

Lemberg, 27 Septembrie. Er nu s'a ivit nici un cas de colera în întreaga Galiția.

Colonia, 27 Septembrie. Diarul „Kölnische Ztg.” aduce scoirea, că cancelarul Caprivi nu va însoți pe împăratul Wilhelm la Viena, deoarece visita acesta e de caracter pur familiar.

Paris, 27 Septembrie. După cum anunță la „La France”, guvernul francescu a hotărât să espulseze pe socialistul Liebknecht, din cauza discursului, ce acesta l'a ținut în Marsilia.

Literatură.

A apărut:

„Introducere în științele comerciale, 80 214 pag., carte de mare folos pentru informațiune în diverse cestiuni ale comerțului, afaceri de bani, de bancă și de polițe etc. Se află de vânzare la librăria N. I. CIURCU în brașov, cu prețul de 1 fl. 25 cr. trimis francoat. — Recomandăm această carte cu deosebire învățătorilor și preoților, care având ocaziune a conveni cu poporul, îi va pute da felurite povești și învățături pentru daraverile lui economice.

DIVERSE.

Tratamentul profesorilor în Universitățile străine. În Scoția, la Universitatea din Edimburg profesorul de chimie are ca lăf 80,000 fr. pe an; profesorul de anatomie 75,000 fr.; cei de istorie naturală și patologie fiă-care câte 60,000 fr.; cel de anatomică 55,000 fr. La universitatea din Glasgow, un profesor de facultate are 55,000 fr. pe an. În Anglia la universitatea din Oxford sunt 423 profesori, cari primesc în total 4 milioane de fr. pe an, ceea ce face 9500 fr. de fiă-care profesor. La Chambridge sunt 483 profesori și au în total 3,300,000 fr. pe an. La colegiul din Trinity la Dublin au un buget de 800,000 fr. pentru 59 profesori.

Lăcustele în China. — În cele mai multe districte ale Chinei, lăcustele fac pustiiri mari. Funcționarii întrebuințază toate mijloacele, ca să înduplece pe deii imperiului să dea ploie. Intre altele ei au oprit de a se mai tăia animale și au lipit pe toate zidurile orașelor afișe mari, prin cari opresc pe omeni de a omori broaștele. În unele ținuturi, funcționarii au trimis deputați în virturile dealurilor, cu însărcinarea să prindă un fel de animale numite de Chinezii „bălauri”. Aceste animale sunt mai mari ceva ca lăcustele; au o lungime de un decimetru; pe spate sunt negre, er pe burtă roșii. Despre ele se crede, că pot aduce ploie. Dacă cineva e atât de fericit să potă prinde vre-un astfel de animal, îl pune repede într-o cutie de porțelan. Apoi din locul, de unde a fost prins, îl duc cu mare pompă până la biserica din oraș. Procesiunea constă din toți funcționarii din împrejurimi și e însoțită de mii de omeni. Ajungând la templu, cutia e pusă pe un altar. Un profet chinez dice o scurtă rugăciune și apoi presară de-asupra cutiei praf de oșe. „Bălaurul”, se supără atunci grozav, sparge cutia și sboră pe cer. Peste puțină vreme începe a ploua. Cel puțin așa cred Chinezii. Ei însă nu vedă când „bălaurul” sparge cutia, căci el o sparge fără să observe nimeni, căci are putere deiască.

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta de aur, Renta de harti, Imprumutul cailor ferate ungare, etc.

Cursul pietei Braşov

Table with 4 columns: Item name, Buy price, Sell price, and another price. Includes Banenote românesce, Argint românesce, etc.

Table with 4 columns: Item name, Price, and other details. Includes Albina 6%, 5%, Imperial, etc.

Nr. 11682-1892. 928,2-1.

Apelul!

Deoarece pentru controlarea preciei executării a dispoziţiunilor luate de către autoritate din incidentul pericolului ameninţător...

Braşov, 24 Septembrie 1892.

Magistratul oraşenesc.

Publicaţiune.

După ce pedecile ivite în vândarea lemnelor atacate prin foc din pădurea Stanicioe s'a delăturat...

Preţul strigărei s'a statorit cu 70 cr. de metru cubic, rادیu de 10%.

Condiţiunile de vândare se pot vedea în cancelaria notariatului cercual în Branul superior în orele oficiose în toate zilele.

Mocciu inferior în Bran, 12 Septembrie 1892.

Primăria comunei,

Voiculescu, primar.

Raţu, notar.

Cancelaria advocaţilor

Nicolae Strevoin şi Ioan Lengeru

dela 28 Septembrie 1892 se află în

Târgul Cailor Nr. 6.

Casa în care se află botla de liquer numită la „Peşte“.

927,3-1.

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurecu...

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1892.

Large table with multiple columns showing train schedules between various stations like Budapesta, Braşov, Sibiu, etc. Includes train numbers, departure times, and arrival times.

Nota: Numerii încaudraţi cu linii grise înseamnă orele de noapte.